

Rap de Reporter

Tijdens deze les gaan de leerlingen ervaren hoe het is om, samen met Rap de Reporter, een eigen bijdrage voor het klassenjournaal te maken. Ze ontdekken dat je niet zomaar alles mag gebruiken of delen: of het nu om een plaatje van internet gaat, of om een foto van een klasgenoot. Ook leren ze hoe je op een simpele manier laat zien van wie iets is, en hoe je toestemming vraagt voordat je iets deelt. Totale duur: 1 uur.

LESOPBOUW

- Introductie: leerlingen zien een klasfoto met een berichtje erbij en ontdekken dat er iets niet klopt. (10 min.)
- Verdieping: leerlingen ontdekken wat je wel en niet mag gebruiken en delen over foto's van mensen en over dingen van internet. (15 min.)
- Doen: in groepjes maken de leerlingen een eigen pagina voor het klassenjournaal. (25 min.)
- Afronding: groepjes checken elkaars pagina en de klas bespreekt de kernboodschap. (10 min.)

VOORBEREIDING & BENODIGDHEDEN

Van tevoren kun je een aantal dingen doen:

- Lees de handleiding en DIY-opdracht.
- Zorg voor een digibord met internetverbinding en klik alvast een keer door de slides.
- Bereid een eigen klasfoto (waarvoor toestemming is) en een kort, vrolijk berichtje met één verzonnen of overdreven detail voor. Zie slide 1 voor een toelichting.
- Zorg per groepje voor een groot vel papier, scharen, lijm en stiften.
- Voor groep 6 (optioneel): zorg per groepje voor één device, zodat ze een deel van hun materiaal digitaal kunnen opzoeken (bijvoorbeeld op een vrij-te-gebruiken-afbeeldingsite).

BURGERSCHAP

In deze les staat het domein **democratische oefenplaats** centraal, waarbij de focus ligt op *het stimuleren van respectvolle communicatie, offline en online*. (kerndoel 19A, definitieve conceptkerndoelen burgerschap). Deze les draait om toestemming vragen voordat je iets van of over een ander deelt (foto's, video's, teksten), en dat is in de kern een online communicatienorm: hoe ga je respectvol om met wat van een ander is, zowel offline (klassenfoto, kaartjes) als online (internetplaatjes, delen). De herhaalde kernboodschap "eerst vragen, dan pas delen" is precies het soort concrete vaardigheid die 1c beoogt aan te leren.

Het onderdeel Burgerschap in de Digi-doener is gebaseerd op de conceptkerndoelen Burgerschap zoals in 2025 door SLO gepubliceerd. SLO maakt een onderscheid tussen drie domeinen van burgerschapsonderwijs: democratische oefenplaats, samenleven in een democratische rechtsstaat en vormgeven aan democratische en maatschappelijke betrokkenheid. Meer informatie over de conceptkerndoelen vind je [hier](#).

ETHIEK

In deze les staat het volgende ethische vraagstuk centraal: *Je vindt een leuke foto of tekening op internet, of je maakt zelf een foto van een klasgenoot. Mag je dat zomaar gebruiken en delen? En hoe zou jij het vinden als iemand iets van jou zomaar gebruikte, zonder het te vragen?*

GROEP 4 EN 5 DIGI-DOENER!

DOEL VAN DE LES

Conceptkerndoelen digitale geletterdheid 2025	Leerdoelen digitale geletterdheid	Kerndoel vak	21st century skills
23A Creëren met digitale technologie De leerling gebruikt passende strategieën bij het creëren en gebruiken van verschillende typen digitale producten.	1 Informatievaardigheden 4.1 Ik kan kiezen of ik mijn antwoord analoog of digitaal presenteer, passend bij mijn doel. Bijvoorbeeld: een tekening, een mindmap, een presentatie of een digitaal document.	1 Taal De leerlingen leren informatie te achterhalen en te verwerken in eigen producten.	1 Kritisch denken
24A Veiligheid en privacy De leerling gaat veilig om met digitale systemen, data en de privacy van zichzelf en anderen.	2 Informatievaardigheden 4.2 Ik kan uitleggen waarom ik voor deze presentatievorm of dit medium kies.	2 Oriëntatie op jezelf en de wereld De leerlingen leren zorg te dragen voor de psychische gezondheid van henzelf en anderen.	2 Sociale & culturele vaardigheden
24B Digitale technologie, jezelf en de ander De leerling maakt weloverwogen keuzes bij het gebruik van digitale technologie en digitale media.	3 Informatievaardigheden 4.3 Ik weet dat ik bij het gebruiken van afbeeldingen, teksten of filmpjes erop moet letten of ik die mag gebruiken. Bijvoorbeeld door iets zelf te maken, een afbeelding te kiezen die daarvoor bedoeld is, of te benoemen waar het vandaan komt.	3 Taal De leerlingen leren een boodschap passend over te brengen.	
	4. Informatievaardigheden 4.4 Ik denk na over wat ik wel en niet kan delen en houd daarbij rekening met mijzelf en anderen. Bijvoorbeeld: geen foto's of filmpjes van anderen delen zonder toestemming, geen persoonlijke gegevens doorsturen en hulp vragen als iets niet goed voelt.		

INTRODUCTIE

Openingsslide

Slide 1, Praten met de klas

Gebruik een bestaande klassenfoto (bijvoorbeeld van een uitje, gymles of activiteit) en zet er zelf een kort, iets overdreven of deels verzonden berichtje bij (zonder dat dit kwetsend is voor individuele leerlingen). Laat dit aan de klas zien. Benoem dat Rap de Reporter langs is geweest bij hen in de klas en er een berichtje bij heeft geplaatst.

Vraag na een korte reactie: Klopt dit eigenlijk wel helemaal, wat hier staat? Onthul vervolgens welk deel van de tekst niet klopt.

Stel daarna de vervolgvraag: En wat als deze foto was gebruikt zonder toestemming?

GROEP 4 EN 5

DIGI-DOENER!

VERDIEPING

Slide 2, Praten met de klas

 Leg uit dat je niet zomaar foto's van anderen mag gebruiken. Een foto van een klasgenoot is niet zomaar van jou om te delen, ook al heb jij 'm gemaakt of sta je er zelf op.

Stel de klas de vraag: Wat zou jij vervelend vinden als iemand een foto van jou deelde zonder het te vragen?

Bouw naar de regel: **bij een foto of video van iemand anders geldt altijd: eerst vragen, dan pas delen.**

Slide 3, Praten met de klas

Vertel: Dezelfde regel geldt ook voor alles wat je op internet tegenkomt. Een plaatje, een tekst of een filmpje op internet heeft ook altijd iemand gemaakt, ook al zie je die persoon niet, en al staat er geen naam bij.

Leg uit: Als je een plaatje, tekst of filmpje wilt gebruiken en delen, zijn er drie mogelijkheden om dit te doen:

- Je maakt het zelf: een eigen tekening, foto (zonder mensen) of tekstje. Dan is het altijd van jou, en mag je het gebruiken.
- Je kiest een plaatje dat daarvoor bedoeld is: sommige plaatjes op internet mogen wél zomaar gebruikt worden, omdat de maker dat heeft toegestaan. Er staat dan bijvoorbeeld *vrij te gebruiken* bij.
- Je benoemt waar het vandaan komt: gebruik je toch een plaatje of tekst waarvan je niet zeker weet of het vrij is? Zet er dan altijd bij van wie het is of waar je het gevonden hebt.

Deel de kernboodschap: weet je niet wie de maker is, en staat er ook geen *vrij te gebruiken* bij? Gebruik het dan niet, maak liever zelf iets.

DOEN

Slide 4, Doen

Vertel: vandaag kruipen jullie zelf in de huid van Rap de Reporter! Jullie gaan in groepjes aan de slag met een eigen pagina voor het klassennieuws.

Laat de groepjes (3-4 leerlingen) een pagina maken met behulp van de DIY-opdracht. Ze bekijken kaartjes met tekeningen, plaatjes, tekstjes en foto's en passen het stoplicht toe:

- Mag gebruikt worden
- Mag, maar vraag eerst of zet erbij van wie het is
- Niet gebruiken

GROEP 4 EN 5

DIGI-DOENER!

Leerlingen plakken alleen wat **groen** of **geel** is op hun klassennieuws.

Loop rond en stel bij twijfel vragen als:

- Hoe weet je dat je dit mag gebruiken?
- Wat zou jij er van vinden als het een foto van jou was?

Differentiatie groep 6 (optioneel)

Laat groepjes eventueel plaatjes digitaal opzoeken op een vrij-te-gebruiken-afbeeldingsite, en laat ze ontdekken hoe je daar ziet of je een afbeelding mag gebruiken.

AFRONDING

Slide 5, Praten met de klas

Hang de klassenjournaal-pagina's op en bespreek klassikaal met vragen als:

- Wat vond je lastig om te bepalen — moest je soms twijfelen of iets mocht?
- Was er een kaartje waar je groepje het niet meteen over eens was?

Sluit af met de kernboodschap van de les: je mag niet alles zomaar gebruiken of delen, en dat is niet erg, want je hebt altijd een andere manier om iets te laten zien. En bij twijfel geldt: **eerst vragen**.

